

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Nadleśniczego Nadleśnictwa N.
przeciwko „E.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt I AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od

orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca „E.” Sp. z o.o. w P. powołała się na istotne zagadnienia prawne dotyczące, po pierwsze, wykładni art. 39a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jedn. tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 6, dalej - „u.o.l.”) oraz, po drugie, konsekwencji dodania z dniem 1 stycznia 2019 r. do art. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 999 ze zm., dalej - „u.p.l.”) nowych jednostek redakcyjnych pełniących rolę definicyjną dla rekonstrukcji stanu prawnego sprzed wejścia w życie znowelizowanych przepisów. Wskazała ponadto na potrzebę wykładni art. 39a ust. 2 u.o.l. w kontekście dopuszczalności umownego ustalenia zasad współdziałania przedsiębiorcy energetycznego, jako właściciela urządzeń przesyłowych, oraz Lasów Państwowych, w zakresie sposobu doprowadzenia do poniesienia określonych podatków.

Powołanie się w skardze kasacyjnej na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania określonego problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on istotne znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólniejsze znaczenie, a zarazem rzutowało na wynik sprawy. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych wariantów interpretacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, niepubl., z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), wymaga z kolei wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl., z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by skarżąca - mimo obszernej argumentacji - wykazała twierdzone przyczyny kasacyjne.

Formułując zagadnienie prawne dotyczące art. 39a u.o.l. skarżąca podnosiła, że w jej ocenie wprowadzenie do umowy postanowień zakładających współdziałanie stron w celu kwalifikowania gruntów pod napowietrznymi liniami energetycznymi jako leśnych i deklarowania podatku leśnego w celu jego finalnego poniesienia przez Lasy Państwowe, nie kolidowało z imperatywną normą określającą wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego i mieściło się w ramach swobody kontraktowej stron. Jak wynikało z motywów zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny nie uznał jednak *in casu* przyjętego przez strony mechanizmu umownego za sprzeczny z ustawą lub zmierzający do jej obejścia, co prowadziłoby do jego nieważności (art. 58 § 1 k.c.), lecz - dokonawszy wykładni łączących strony umowy ramowej, umowy wykonawczej i umowy o ustanowienie służebności przesyłu - uznał, że podstawą określenia wzajemnych obowiązków w zakresie stawki wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu i sposobu jego kształtowania powinna być tylko ostatnia z wymienionych umów. Opierając się o tę ostatnią umowę przyjął dalej, że ustalone w niej wynagrodzenie miało odpowiadać kwocie w wysokości wartości podatków i opłat poniesionych przez powoda od części nieruchomości, z której korzystanie było ograniczone w związku z ustanowieniem służebności,

a powód bezspornie zapłacił kwotę dochodzoną z tego tytułu w pozwie. Podstawą uwzględnienia żądania pozwu przez Sądy *meriti* nie była zatem krytyczna ocena przyjętego przez strony w umowie ramowej i umowie wykonawczej mechanizmu współpracy w kontekście jego zgodności z art. 39a u.o.l., lecz wykładnia złożonych przez strony oświadczeń woli i będąca jej rezultatem treść wiążącego je stosunku prawnego.

Rozważania Sądu Apelacyjnego co do wpływu na obowiązek spełnienia świadczenia objętego powództwem mechanizmu przyjętego przez strony w umowie ramowej i umowie wykonawczej miały z tego punktu widzenia tylko uzupełniający charakter. Niemniej jednak także w tych uwagach Sąd Apelacyjny nie stwierdził, by mechanizm ten wykraczał poza granice swobody umów (art. 353¹ k.c.), lecz uznał, że nie przewidziano w nim żadnych konsekwencji prawnych jego nienależytej realizacji, w szczególności zaś, by mogło to rzutować na zwolnienie skarżącej z obowiązku spełnienia świadczenia objętego powództwem. Sąd zwrócił również uwagę, że powód nie zadeklarował stawki podatku w sposób odmienny niż ustalony przez strony; doręczył ponadto skarżącej oświadczenia dotyczące zmiany dotychczasowych zasad opodatkowania, co pozostało bez reakcji skarżącej.

Należało w związku z tym przyjąć, że sformułowane zagadnienie prawne pozostawało bez związku z wynikiem postępowania kasacyjnego. Tę samą ocenę należało odnieść odpowiednio do wskazywanej przez skarżącą potrzeby wykładni art. 39a u.o.l., która – jak wynikało z *petitum* wniosku – miała zmierzać do wyjaśnienia, czy przepis ten dopuszcza umowne ustalenie zasad współdziałania między przedsiębiorcą energetycznym, jako właścicielem sieci przesyłowej, a Lasami Państwowymi w zakresie „sposobu doprowadzenia do poniesienia określonych podatków”. Ubocznie dostrzec trzeba, że z wniosku nie wynikało, czy przytoczone przez skarżącą rozbieżne orzeczenia sądów powszechnych istotnie bazują na odmiennej wykładni art. 39a u.o.l. w zakresie opisanym w *petitum* wniosku, czy też podstawą odmiennych ocen zasadności żądania pozwu była odmienna wykładnia oświadczeń woli składających się na relację umowną stron, w tym m.in. w zakresie istnienia po stronie powoda obowiązku deklarowania podatku w niższej stawce i konsekwencji naruszenia tego obowiązku. Przyczynie kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. odpowiada natomiast wyłącznie

sytuacja, w której rozbieżności interpretacyjne dotyczą konkretnego przepisu prawa, nie zaś przypadek, w którym sądy odmiennie interpretują postanowienia umowne o zbieżnej treści, chyba że - co mogłoby mieć miejsce tylko wyjątkowo - wiązałoby się to z przyjęciem odmiennych dyrektyw interpretacyjnych oświadczeń woli w wyniku rozbieżnej wykładni art. 65 k.c.

Przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadniało także drugie spośród sformułowanych w niej zagadnień prawnych. Skarżąca stawiała w nim w rzeczywistości pytanie o właściwą interpretację prawa podatkowego, tj. art. 1 u.p.l. w brzmieniu poprzedzającym wejście w życie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku leśnym (Dz. U. nr 1588), w zakresie sposobu opodatkowania gruntów leśnych pod napowietrznymi liniami energetycznymi. Przepis ten nie był jednak podstawą orzekania w sprawie, w której wydano zaskarżony wyrok. Niezależnie od tego, rozstrzyganie zagadnień prawnych z dziedziny prawa podatkowego nie realizowałoby publicznoprawnego celu, któremu służy skarga kasacyjna, zważywszy, że Sąd Najwyższy sprawuje nadzór judykacyjny nad działalnością sądów powszechnych (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP), do których właściwości nie należy orzekanie w sprawach podatkowych (por. art. 184 Konstytucji RP i art. 2 k.p.c.). Przedstawiony przez skarżącą problem, a tym samym pośrednio także kwestia, czy ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. w zakresie, w jakim zmieniła art. 1 u.p.l., stanowi nowość normatywną, jest natomiast przedmiotem szeregu rozstrzygnięć Naczelnego Sądu Administracyjnego, z których wynika jednolity sposób oceny tego zagadnienia (por. jedynie w najnowszym orzecznictwie wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 kwietnia 2020 r., II FSK 2104/19, niepubl., z dnia 19 maja 2020 r., II FSK 2518/19, niepubl., z dnia 29 maja 2020 r., II FSK 2960/19, niepubl., i z dnia 4 czerwca 2020 r., II FSK 495/20, niepubl. oraz szeroko powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 98, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw